

Betyg och studieresultat i gymnasieskolan 2009/10

I denna PM redovisas betyg och studieresultat för elever som avslutade sin gymnasieutbildning från 817 skolor våren 2010. Så gott som alla har fått ett slutbetyg från skolor som tillämpar mål- och kunskapsrelaterade betyg för de kurser som eleverna läst. De 765 elever som studerat på Waldorf skola eller International Baccalaureate får andra omdömen. I gymnasieskolan finns 17 nationella program. Alla elever på fristående skola och flertalet som studerat ett specialutformat program har en anknytning till ett av de nationella programmen.

Oförändrad betygspoäng de senaste åtta läsåren

Våren 2010 fick 100 000 elever slutbetyg eller motsvarande¹ från gymnasieskolan. Tillsammans har dessa elever fått 3 083 000 kursbetyg, vilket i genomsnitt betyder nästan 31 betygsatta kurser per elev. Den genomsnittliga betygspoängen² har i stort sett varit oförändrad de senaste åtta läsåren, och pendlat mellan 14,0 och 14,1. För eleverna som fick slutbetyg våren 2010 var den genomsnittliga betygspoängen 14,0. Kvinnor har högre genomsnittlig betygspoäng än män, en skillnad till kvinnors fördel som varit lika stor över tid.

Tabell 1. Genomsnittlig betygspoäng (GBP) för elever med slutbetyg, läsåren 2002/03 – 2009/10

Elever med slutbetyg	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10
Antal	75 567	79 557	83 050	84 410	89 153	92 615	97 064	99 228
GBP	14,0	14,1	14,1	14,1	14,1	14,0	14,1	14,0
därav								
Kvinnor	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,8	14,7
Män	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,3	13,4	13,3

Kvinnor med utländsk bakgrund har något högre poäng än män med svensk bakgrund (13,8 respektive 13,4). Lägst poäng har män med utländsk bakgrund (12,5) och högst kvinnor med svensk bakgrund (14,9).

Elever på naturvetenskapliga utbildningar har högst genomsnittlig betygspoäng (16,1), därefter kommer elever på estetiska (14,9) och samhällsvetenskapliga (14,8) utbildningar. Lägst betyg har elever som slutfört fordonsutbildningar (11,6), följt av el- (12,2) och energiutbildningar (12,4).

Många fler läser utökat program

Möjligheten finns för en elev att ansöka om utökat alternativt reducerat program. I ett fullständigt gymnasieprogram ingår kurser om 2 500 poäng. I de fall en elev bedöms klara av fler kurser än så, har eleven rätt att läsa fler kurser än vad som

¹ 99 228 elever erhöll slutbetyg med kurs- och målrelaterade betyg. 765 elever har motsvarande slutbetyg från International Baccalaureate och Waldorf.

² Alla kurser i slutbetyget ingår i beräkningen. Kursernas poäng multipliceras med en vikt för betyg (IG=0, G=10, VG=15, MVG=20) samt divideras med poängsumman för eleven.

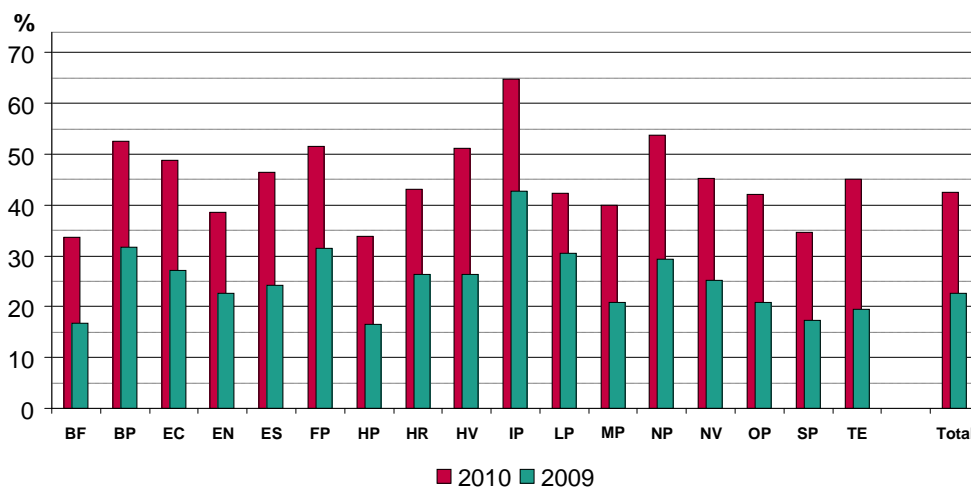
normalt ingår i studierna. En elev med studiesvårigheter kan beviljas ett reducerat gymnasieprogram, vilket innebär att eleven befrias från undervisning i en eller flera kurser.

Fr.o.m. antagningen hösten 2010 till universitet och högskola har nya tillträdesregler³ införts. Eleverna har nu flera möjligheter att förbättra sin konkurrenssituation. Meritpoäng ges fr.o.m. hösten 2010 för högre kurser i matematik, språk eller särskilda kurser riktade mot de 17 områdesbehörigheter som Högskoleverket beslutat om. Elever som läser dessa meritpoängskurser som utökat program, utanför slutbetyget, riskerar inte att försämra sin genomsnittliga betygspoäng om man misslyckas med kursen. Den genomsnittliga betygspoängen beräknas för de kurser som ingår i slutbetyget. Om eleven läst och klarat minst Godkänt på högre kurser än vad som krävs för behörighet får man tillägg, meritpoäng. Med högsta betyg, Mycket väl godkänt (MVG), i alla kurser som ingår i slutbetyget får eleven den genomsnittliga betygspoängen 20,0. Utöver detta kan eleven få maximalt 2,5 meritpoäng. När eleven söker vidare till högskola/universitet gör den det med ett jämförelsetal som något förenklat består av en fast del som utgörs av den genomsnittliga betygspoängen samt meritpoängen.

Fyra av tio elever som fick slutbetyg våren 2010 har läst utökat program. I fem av de 17 utbildningarna läser fler än hälften utökat program. Störst andel har eleverna som avslutat industriutbildning där två av tre har utökat program. Förra året, våren 2009, var det ungefär 23 procent som hade utökat program. Våren 2010 var det nästan dubbelt så stor andel eller 20 procentenheter högre, se diagram 1.

Män läser något oftare än kvinnor utökat program, 44 procent jämfört med 41 procent. Av eleverna som avslutar sin gymnasieutbildning från en fristående huvudman har 50 procent läst utökat program. Motsvarande andel för elever som gått hos en kommunal huvudman är 41 procent.

Diagram 1: Andel elever som läser utökat program. Redovisning efter utbildningsinnehåll respektive år. Procent.

³Kraven för grundläggande behörighet skärps. Kraven för särskild behörighet uttrycks i så kallade områdesbehörigheter. Meritpoäng läggs till betygspoängen. Kurser, som inte krävs för särskild behörighet, i moderna språk, engelska, matematik samt områdeskurser som är kopplade till områdesbehörigheter ger maximalt 2,5 meritpoäng.

Regeländringarna som trädde i kraft år 2010 har också medfört att få, nästan inga elever, läser reducerat program. Våren 2009 hade 2,6 procent av eleverna med slutbetyg läst reducerat program. Våren 2010 är andelen 0,7 procent. Tidigare kunde eleverna påverka sin genomsnittliga betygspoäng genom att taktiskt reducera bort kurser som de upplevde som svåra att klara.

Högre matematikkurser lockar fler elever

Sedan de nya tillträdesreglerna till universitet och högskolor började tillämpas 2010 läser eleverna i betydligt högre utsträckning kurser som ger dem meritpoäng.

Om en elev blir godkänd i en matematikkurs ett steg över vad som krävs för behörighet på universitets/högskoleutbildningen eleven söker, får vederbörande 0,5 meritpoäng. Vidare ger en matematikkurs två steg över vad som krävs för behörighet ytterligare 0,5 meritpoäng. Om matematik inte krävs för behörighet ger Matematik B eleven 0,5 meritpoäng.

Eftersom minst betyget Godkänt i kurserna Matematik B – E ger eleverna meritpoäng (förutsatt att Matematik E inte krävs för behörighet) har andelen elever som läser dessa kurser ökat märkbart. Antalet elever som läser Matematik B ökar med 7 procent, Matematik C med 12 procent, Matematik D med 9 procent och Matematik E med hela 33 procent. Våren 2009 hade 10 procent av alla elever med slutbetyg ett betyg i Matematik E. Våren 2010 var motsvarande andel 13 procent. Andelen med betyget Mycket väl godkänt sjunker dock från 37 procent förra läsåret till 28 procent detta läsår. En möjlig förklaring till detta är att det endast krävs godkänt betyg för att få meritpoäng för kursen.

Andelen som inte uppnått godkänt betyg ökade något för samtliga matematikkurser vilket kan bero på att elever som valt att gå dessa med syftet att erhålla meritpoäng, inte klarat kurserna.

Stora förändringar i språkstudierna

Engelska C ger elever 0,5 meritpoäng då eleverna söker vidare till universitet eller högskola. Det gör även kursen Engelska B förutsatt att den inte krävs för behörighet. Moderna språk kan läsas på olika nivåer, vilka kallas *steg*. Exempelvis är Steg 3 en fortsättningskurs till Steg 2. Något förenklat kan man säga att dessa kurser renderar eleven 0,5 meritpoäng från och med Steg 2, förutsatt att den inte krävs för behörighet.

Att eleverna nu utnyttjar möjligheten att få meritpoäng samt är strategiska i sina val av kurser syns tydligt. I ett fåtal språkkurser minskar andelen elever som läser dessa. Det gäller Steg 1 i Spanska, Italienska och Ryska. Dessa kurser ger inte heller några meritpoäng. Även i Steg 2 i spanska och italienska minskar andelen elever något. Medan antalet elever med slutbetyg i gymnasieskolan endast ökar med 2,2 procent ökar antalet elever som läser Engelska C med hela 28 procent, Franska Steg 4 med 30 procent och Tyska Steg 4 med 25 procent.

Om man bortser från Engelska är Spanska, precis som förra läsåret, det språk som i störst omfattning finns med i elevernas slutbetyg. Hela 13 700 elever har Spanska Steg 3 i sitt slutbetyg, vilket utgör 13,8 procent av alla elever med slutbetyg. Motsvarande andelar för Steg 3 i Tyska och Franska är 9,3 och 7,8 procent.

Nya behörighetsregler ger färre behöriga

Från och med läsåret 2009/10 har behörighetsreglerna till universitet och högskola ändrats. Tidigare krävdes för grundläggande behörighet att eleven i sitt slutbetyg hade lägst betyget Godkänt på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för fullständigt program, det vill säga 2 250 poäng. Från och med 2010 krävs också att eleven har betyget Godkänt i kurserna Matematik A, Engelska A och Svenska A och B, alternativt Svenska som andraspråk A och B. Dessutom måste eleven ha läst ett fullständigt program, det vill säga minst 2 500 poäng. Det betyder att elever som läser reducerat program inte längre kan få grundläggande behörighet.

Av de 99 200 elever som erhöll ett slutbetyg med kurs- och målrelaterade betyg från gymnasieskolan våren 2010 har 87 procent grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier. Det är en minskning med 3 procentenheter jämfört med avgångskullen året innan.

Även här har kvinnor bättre resultat än män, 90 jämfört med 84 procent har uppnått grundläggande behörighet. Elever med utländsk bakgrund presterar sämre än elever med svensk bakgrund. Detta gäller i första hand bland männen.

Från utbildningarna inom naturvetenskap, samhällsvetenskap, estetisk, teknik, hantverk och el har en stor andel av eleverna grundläggande behörighet. Frånsett IV så är det lika stor andel som är behöriga från fristående skolors utbildningar som från kommunala skolor. Störst skillnad mellan huvudmännen är det för elever vid industriutbildningar, där 7 procentenheter färre är behöriga från fristående skolor än från kommunala skolor.

Elever med högutbildade föräldrar har bättre studieresultat

Ju högre utbildningsnivå elevens föräldrar har, desto bättre är studieresultaten visar den nya statistik som Skolverket nu presenterar. Elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning når i högre grad slutbetyg, grundläggande behörighet och har högre genomsnittlig betygspoäng än elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå är lägre. Högre utbildningsnivå hos elevens föräldrar ger genomgående bättre utslag i studieresultat i samtliga kärnämneskurser, betyget i projektarbete, kurserna i matematik- och naturorienterade kurser samt språkkurserna. Däremot tycks föräldrarnas utbildningsnivå ha liten betydelse för om eleverna väljer att läsa utökat program.

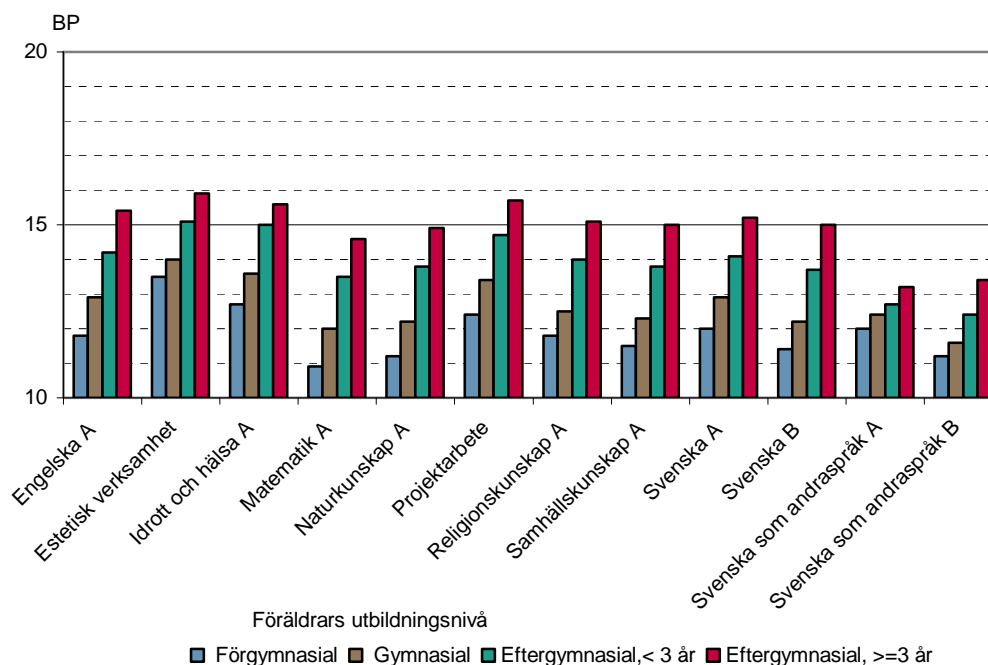
Så många som 77 procent av eleverna vars föräldrar har eftergymnasial utbildning har nått ett *slutbetyg* inom tre år, av dem som började gymnasieskolan hösten 2007. Motsvarande andel för elever med föräldrar som har gymnasieutbildning är 66 procent, och bland eleverna med föräldrar som har förgymnasial utbildning har endast 46 procent nått slutbetyg inom tre år.

Andelen elever som nått *grundläggande behörighet* stiger med föräldrarnas utbildningsnivå. Inom tre år har 72 procent av eleverna med föräldrar som har eftergymnasial utbildning grundläggande behörighet. Motsvarande andel är 56 för eleverna vars föräldrar högst har gymnasial utbildning och 36 procent för elever med föräldrar vars högsta utbildningsnivå är förgymnasial.

Även den *genomsnittliga betygspoängen* är högre när elevens föräldrar har högre utbildningsnivå. Elever med föräldrar som har högst förgymnasial utbildning har 12,4 i genomsnittlig betygspoäng. När föräldrarna har högst gymnasial utbildning är motsvarande 13,3. Har föräldrarna eftergymnasial utbildning kortare än tre år har eleverna 14,3 i genomsnittlig betygspoäng och 15,2 om den eftergymnasiala utbildningen är minst tre år.

På samtliga *kärnämneskurser*⁴ presterar eleverna i genomsnitt bättre ju högre utbildning föräldrarna har, se diagram 2.

Diagram 2: Betygspoäng (BP) i kärnämneskurser. Redovisat efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Var fjärde elev går direkt till universitet och högskola

Av de elever som slutförde gymnasieskolan och erhöll slutbetyg eller motsvarande våren 2009 har 25 procent påbörjat högskolestudier läsåret därpå. Det är en kraftig ökning jämfört med eleverna som slutade gymnasieskolan året innan. Direktövergången till högskolestudier har därmed ökat tre år i rad.

Andelen som fortsatt till universitet och högskola inom 3 år efter att de fått slutbetyg från gymnasieskolan är nu 42 procent. Framförallt fortsätter elever som läst de studieförberedande utbildningarna: naturvetenskap (79 procent), samhällsvetenskap och teknik (båda 56 procent) och estetiska (45 procent). Bland de yrkesförberedande utbildningarna är övergången inom 3 år störst för medie (36 procent), omvård-

⁴ Kärnämneskurserna är gemensamma för samtliga av gymnasieskolans program och utbildningar utgörs av följande kurser: Engelska A, Estetisk verksamhet, Idrott och hälsa A, Matematik A, Naturkunskap A, Projektarbete, Religionskunskap A, Samhällskunskap A, Svenska A, alternativt Svenska som andraspråk A, Svenska B alternativt Svenska som andraspråk B.

nad (31 procent) och barn- och fritid (27 procent). Ungefär 20 procent av eleverna som fullföljt el-, naturbruk- och industriutbildningar fortsätter inom tre år med studier på universitet och högskola.

Elever med utländsk bakgrund som avslutat gymnasieskolan med slutbetyg fortsätter oftare till högskola än elever med svensk bakgrund. Direktövergången för elever med utländsk bakgrund är 38 procent medan den är 23 procent för elever med svensk bakgrund. Denna skillnad gäller för såväl kvinnor som män.

Ny statistik för i år är att Skolverket nu presenterar vilket ämnesområde på högskolan som de forna gymnasieeleverna börjar studera på. Var tredje elev som läst naturvetenskap i gymnasieskolan och sedan fortsatt till högre studier börjar högskolestudierna inom ämnesområdet teknik. För samhällsvetarna börjar hälften sina akademiska studier på samhällsvetenskap och juridik. Omvårdnadsutbildade på gymnasieskolan fortsätter vanligen med högskolestudier på vård och omsorg.

Omvårdnadselever går vidare till komvux

Av de elever som fick slutbetyg från gymnasieskolan våren 2009 studerade 9 procent på komvux följande läsår. Det är vanligare att elever utan slutbetyg fortsätter med studier på komvux, 14 procent. Andelen som går över till komvux är ungefär densamma som förra året. Sammantaget var det knappt 11 400 elever som fortsatte studera på komvux läsåret efter att de slutat årskurs 3 på gymnasieskolan.

Fler kvinnor än män fortsätter studera på komvux, och fler med utländsk bakgrund än svensk bakgrund fortsätter till komvux. Högst andel, 21 procent, som fortsätter till komvux har kvinnor med utländsk bakgrund, att jämföra med män med svensk bakgrund där motsvarande andel är 7 procent.

Bland de utbildningar där flest går över till komvux utmärker sig utbildningar inom omvårdnad. Där går 16 procent av dem med slutbetyg och 21 procent av dem utan slutbetyg över till komvux under läsåret efter att de avslutat gymnasiestudierna.

Byggelever är bäst på att fullfölja sin utbildning

Hösten 2007 började nästan 129 000 ungdomar gymnasieskolan och av dessa fick 87 900 eller 68 procent slutbetyg våren 2010. Två av tre elever klarar med andra ord gymnasiestudierna på stipulerade tre års studietid. Denna genomströmning, andelen med slutbetyg inom 3 år, är den samma som föregående kull hade (nybörjare i gymnasieskolan hösten 2006).

Bäst genomströmning har eleverna på byggutbildning, drygt 83 procent fick slutbetyg efter 3 års studier. Eleverna i byggutbildningen fullföljer också i störst utsträckning den utbildning de påbörjat. Det finns elever som byter program under sin gymnasietid, men nästan alla som påbörjade byggutbildningen avslutade också sina studier där. Minst genomströmning hade eleverna som började hotell- och restaurangutbildning, där 68 procent fick slutbetyg inom 3 år. Kvinnor har bättre genomströmning än män och elever med svensk bakgrund har betydligt bättre genomströmning än elever med utländsk bakgrund.

Tabell 2: Fullföljd gymnasieutbildning inom 3, 4 och 5 år efter studiestart. Redovisning av alla nybörjarelever, oavsett program eller typ av studier, samt särredovisning av elever som startat på individuella program (IV). Procent.

Startår	Andel (%) med slutbetyg inom 3 år		Andel (%) med slutbetyg inom 4 år		Andel (%) med slutbetyg inom 5 år	
	Alla elever	Elever som börjat på IV	Alla elever	Elever som börjat på IV	Alla elever	Elever som börjat på IV
1996	66	1	73	21	74	24
1997	69	2	76	18	77	21
1998	65	3	73	17	74	21
1999	65	4	73	18	74	22
2000	67	4	74	19	75	24
2001	68	4	75	20	76	25
2002	68	4	75	19	76	23
2003	68	5	75	19	76	24
2004	68	5	76	21	77	24
2005	69	6	76	20	77	25
2006	68	4	76	20	.	.
2007	68	6	.	.	.	.

Många elever behöver mer än tre studieår för att nå sitt slutbetyg. Efter ett fjärde år ökar genomströmningen med 7–8 procentenheter vilket för nybörjarna i gymnasieskolan hösten 2006 motsvarade nästan 10 000 elever. Efter ett femte studieår ökar andelen som får slutbetyg med ytterligare 1 procentenhet. Av alla ungdomar som börjar gymnasieskolan får 77 procent ett slutbetyg inom fem år. Bland dem som börjar på nationella program är andelen 84 procent. Motsvarande andel för specialutformade program är 86 procent och fristående skolor 81 procent. Minst andel återfinns bland elever som började på individuella program, 25 procent.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under länken ”Statistik & analys”. Där finns Sveriges officiella statistik om gymnasieskolan för läsåret 2009/10 på riksnivå samt statistik på kommun-, läns- och skolnivå.